

PO PETDESETIH LETIH

Po petdesetih letih

V POČASTITEV SPOMINA
NA PRVI ROD DIJAKOV NIŽJE DRŽAVNE GIMNAZIJE
V MOZIRJU

Ob prvem prazniku občine Mozirje
izdala Odbor za pripravo srečanja prvih maturantov
mozirske nižje gimnazije in Osnovna šola Mozirje.

Mozirje 1998

Uredil: Aleksander Videčnik
Založil Zavod za kulturo Mozirje, zanj Peter Širko
Lektorirala: Marija Venek
Slika na naslovnici: Vlado Lamut
Tisk: Dikplast Celje
Naklada: 500 izvodov

Dan, ko se bomo v Mozirju spet po dolgih letih srečali dijaki prvega rodu Državne nižje gimnazije v Mozirju, bo za vse nas veliko doživetje. Ne le, ker se bomo dostojno poklonili spominu prvega ravnatelja šole, Franca Hribernika; tudi obujanje spominov na tiste davne dni našega šolarstva bo gotovo privlačno.

Ko so takoj po vojni, ki je v nas otrocih tistega časa vtisnila globoke brazde, v Mozirju odprli prvo srednjo šolo, smo bili srečni, da smo lahko sedli v njene klopi. Tako se nam je odprl pogled v svet in korak naprej je bil trdnjši.

Bili smo prvi rod šolarjev v tej šoli. Za vse nas je bila prav ta šola začetek takega ali drugačnega življenja. Vsak od nas je pač hodil svojo pot, prav zato bo naše srečanje pomenilo tudi izraz spoštovanja do vseh učiteljev, ki so nas učili živeti, ki so nas vzgajali za svet.

Tisti časi niso bili v znamenju izobilja, bilo je vsega po malem, toda mlad človek je lahko kljub omejitvam srečen. Morda je bilo celo bolje, da nismo plavali v izobilju... Tako smo se naučili plavati tudi proti toku, trdno in odločno.

Zato smo hvaležni našim učiteljem, posebno še Francu Hriberniku.

Vsem sošolcem želim veselo bivanje v našem dragem Mozirju, kraju naše mladosti, naših srečnih dni!

*Ivan Zupan, predsednik
pripravljalnega odbora*

Portret Franca Hribernika, prvega ravnatelja Državne nižje gimnazije v Mozirju, delo akademskega kiparja Cirila Cesarja. Ob prvem občinskem praznovanju postavljen kot spomenik pred Osnovno šolo Mozirje.

Iz zgodovine šolstva v Mozirju

Na Slovenskem lahko govorimo o prvih pravih osnovnih šolah šele v terezijanski dobi, po letu 1774. Razvoj šolstva so vzpodbudile napredne reforme avstrijske cesarice Marije Terezije in njenega sina Franca Jožefa II. Tako je bil na cesaričin ukaz izdelan splošni red za ljudske šole in 4. decembra 1774 ga je Marija Terezija potrdila. Na svojih posestvih je ustanovila mnogo šol, saj je spoznala, da je ljudem potrebna izobrazba. Ob cesaričini smrti leta 1780 je bilo v habsburških deželah ustanovljenih že več tisoč šol.

Franc Jožef II. je nadaljeval materino delo na področju šolstva in zahteval, da morajo šole delovati v vseh mestih in trgih. Mladina naj bi se učila branja, pisanja, računanja in verouka.

V Mozirju je bila šola ustanovljena leta 1783. Pouk je bil do leta 1787 v nekdanji kaplaniji, poučevali pa so duhovniki in tudi cerkovniki. Seveda je pouk potekal v nemščini. Leta 1787 pa je nastopil učiteljsko službo prvi učitelj Franc Hofbauer, doma iz Slovenj Gradca. V Mozirju je poučeval do svoje smrti, leta 1822. Bil je zaveden Slovenec, zato je učence poučeval tudi slovensko. Leta 1795 je napisal dvojezični učbenik Probeschriften (Poskusna pisava).

Prva učilnica je bila kar v njegovi hiši v prvem nadstropju. V njej je bilo prostora za 20 do 30 učencev. Poslopje stoji še danes v Hofbauerjevi ulici 15.

Položaj učitelja je bil takrat vse prej kot dober. Da se je učitelj lahko preživljal, ni zadostovalo samo delo z otroki, ampak je moral opravljati še druga dela. Tako je Franc Hofbauer opravljal poleg učiteljevanja še tajniško službo, bil je orglar in cerkovnik, pozneje pa je upravljal tudi posestvo Brdce.

Zanimanje za šolo je bilo spočetka slabo, saj so ljudje le počasi spoznavali, da je izobrazba nujno potrebna vsakemu človeku. Od šole je otroke in starše odvrčalo tudi poučevanje v nemščini, saj niso razumeli tujega jezika, poleg tega pa so bili otroci takrat tudi delovna sila, saj so ljudje kmečkemu delu dajali prednost pred šolo, kar bilo za tisti čas popolnoma razumljivo. Tako je bilo leta 1839 le 55 rednih učencev, 99 pa jih je šolo obiskovalo samo ob nedeljah. Številčno stanje v šoli pa se je zelo izboljšalo po letu 1845, ko je bil v šolah dovoljen materni jezik.

Učilnica v Hofbauerjevi hiši je postala pretesna, zato so leta 1833 začeli graditi dvonadstropno stavbo - kaplanijo, kjer je dobila prostor tudi šola.

O tem, ali bodo otroci obiskovali šolo ali ne, so odločali starši sami. Zato so hodili v šolo predvsem otroci premožnejših staršev in tisti, ki so bili doma blizu šole. Leta 1837 pa so šolski okoliš natančneje opredelili. Pouka so bili oproščeni le tisti otroci, ki so bili od nje zelo oddaljeni.

Leta 1873 so enorazrednico razširili v dvorazrednico, vendar je tudi ta postala kmalu premajhna, zato je mozirski zdravnik Laykauf odstopil sobo za 1. razred. Pozneje je načelnik šolskega sveta Jože Lipold pruredil za potrebe šole sobo na svojem gospodarskem posloju, kar pa je bila le začasna rešitev.

Ker je bilo šoloobveznih otrok vedno več, se je krajevni šolski odbor leta 1879 odločil postaviti novo šolo. Na mestu, kjer stoji danes trgovina Blagovnica, je jeseni leta 1896 zraslo novo šolsko poslojje. Takrat je bilo v Mozirju veliko slavje, ki so se ga udeležili predstavniki dežele in poglavarstva.

Šola se je širila in leta 1904 postala štirirazrednica. Kmalu so posameznim razredom ustanavljali vzporednice. Tako je bila šola

ob zlomu starc Jugoslavije šestrazredna.

Do druge svetovne vojne je imela šola tudi svoj vzorčni vrt in sadovnjak, kjer so se učenci učili sadjarstva. Velike zasluge za razvoj mozirske šole in sadjarstva v tem obdobju ima nedvomno učitelj in šolski upravitelj Franc Praprotnik.

V letih 1912 - 1916 je delovala tudi šolska kuhinja, v kateri se je hranilo okrog 100 otrok, saj je bil pouk dopoldne in popoldne.

Tik pred začetkom 2. svetovne vojne je obiskovalo šolo 246 otrok: 120 dečkov in 126 deklic, poučevalo pa jih je 6 učiteljev.

Ko se je pričela vojna, so šolo zasedli nemški učitelji, Slovenci so bili izseljeni, njihovo imetje pa zaplenjeno. Slovenski jezik je izpodrinila nemščina, saj je imel okupator namen ljudi čimprej potujčiti. Šolsko poslopje je bilo med vojno delno poškodovano, popolnoma uničena ali odnesena so bila vsa učila, prav tako tudi knjige. Preseljenih je bilo 14 šoloobveznih otrok, žrtev pa med njimi na srečo ni bilo.

Po vojni sta v Mozirju delovali dve šoli: osnovna in nižja gimnazija. Upraviteljica osnovne šole je bila eno leto Lea Predan, po njenem odhodu pa je prevzel upraviteljske dolžnosti Rudolf Mutec. Prvi upravitelj nižje gimnazije je bil Franc Hribernik, ki ga je čez eno leto nasledil Anton Aškerc, pesnikov nečak, le tega pa Franjo Vajd, ki je upravljal šolo vse do upokojitve.

Za ustanovitev gimnazije je imel poleg Franca Hribernika veliko zaslug tudi Mirko Praprotnik, sin znanega šolnika in sadjarja.

Do leta 1946 je delovala nižja gimnazija v poslopju osnovne šole, kjer je vladala velika prostorska stiska. Zato je okrajni odbor sklenil, da bi zgradili za gimnazijo poslopje pri Lipoldovem marofu (poslopje sedanje občine), vendar do realizacije ni prišlo. Zato se je gimnazija vselila v graščino Brdce.

Šolski okoliš nižje gimnazije je obsegal ob ustanovitvi celotno področje Zgornje Savinjske dolinc. Pozneje sta bili ustanovljeni sedemletki še v Gornjem Gradu in na Ljubnem, ki sta se pozneje preimenovali v nižjo gimnazijo.

Prvo leto se je vpisalo v 1. razred gimnazije 95 učencev, zato je imel dva oddelka. Učenci so morali za sprejem opravjati izpite, vendar so jih leta 1948 ukinili.

Leta 1957 so se nižje gimnazije preimenovali v osemletke. Tako sta se štirirazredna osnovna šola in nižja gimnazija združili v cnotno osemletno šolo - osemletko. Za upravitelja je bil imenovan Franjo Vajd, upravitelj nižje gimnazije. Leta 1963 pa ga je nasledil Maks Vester. Pouk je potekal še vedno v dveh zgradbah: od 1. do 5. razreda v stari šoli, od 6. do 8. razreda pa na Brdcah. Ko se je v stari šoli zrušil strop, se je nekaj razredov preselilo v združni dom v Ljubiji, nekaj pa v TVD Partizan. Tam je potekal tudi pouk telovadbe.

Zaradi takih razmer so spomladi 1969 začeli graditi sedanjo šolo. Zgrajena je bila iz republiških in občinskih sredstev, veliko pa so prispevali tudi krajani. 12. septembra 1970 so moderno opremljeno, največjo in najlepšo šolo v dolini svečano predali svojemu namenu. Ob tej priložnosti je šoli daroval veliko svojih umetniških del znani slikar Jože Horvat - Jaki. V novi šoli je začel delovati tudi prvi vrtec po vojni v takratni mozirski občini.

Po odhodu ravnatelja Maksa Vestra, leta 1974, je prevzel ravnateljske dolžnosti Anton Venek. V tem času sta bili zgrajeni podružnični šoli v Šmihelu nad Mozirjem in na Lepi Njivi. Vrtec se je preselil v novo zgradbo, v izpraznjenih prostorih pa sta začeli delovati šolska knjižnica in zobna ambulanta. Število učencev je zelo poraslo, nastala je velika prostorska stiska, posledica pa je bil dvoizmenski pouk od 1. do 6. razreda.

Končno je bil leta 1985 šoli dograjen prizidek s sredstvi samoprispevka. Leta 1992 pa je bila povečana in modernizirana tudi kuhinja z jedilnico.

V zadnjih dvajsetih letih so se uvajale v šolo mnoge novosti: od šole v naravi, naravoslovnih in kulturnih dni, do projektnega dela in integriranega pouka. Učenci in učitelji so uspešno sodelovali v raziskovalnih nalogah, pri podaljšanem opismenjevanju in drugih dejavnostih. V tem času je bilo izvedenih mnogo šolskih reform, napredek v učni tehnologiji je skoraj nepojmljiv.

In sedaj se zopet pospešeno pripravljamo na novo šolsko reformo: na devetletno osnovno šolo.

Anton Venek

Začetek pouka mozirske gimnazije je bil v stari šoli v trgu.

Potem se je gimnazija preselila v graščino Brdce.

Hvaležnost do učitelja

Mlade šolarje pestijo najrazličnejše tegobe, ki so lahko včasih usodne za nadaljnje šolanje in pomenijo veliko prelomnico v življenju mladega človeka.

Povsod znani akademski kipar, Ciril Cesar, je po rodu Mozirjan, potomec znanih kiparskih družin, ki so ustvarjale v Zgornji Savinjski dolini in seveda tudi daleč preko njenih meja.

Ker tedaj, pred drugo svetovno vojno, v Mozirju ni bilo srednje šole, se je mladi Ciril podal v Šoštanj v meščansko šolo. Ker je njen ravnatelj Franc Hribernik dolga leta poučeval v Mozirju, je mladega dijaka poznal.

Toda kot se kaj rado zgodi, mladi Ciril ni dobro sledil pouku nemščine. Največjo preglavico mu je povzročala slovnica, toda učiteljici se je zdela prav ta najpomembnejša. Kljub naporom prvošolec Ciril ni zlezal iz negativnih ocen.

Nekoč pa ga je na hodniku srečal ravnatelj Hribernik, ki ga Ciril Cesar danes opisuje kot osebnost z izrazito močnim značajem in vsega spoštovanja vrednega učitelja. Ravnatelj je mladega dijaka pobaral, kaj neki pomeni, da ob sicer prav dobrem uspehu pri drugih predmetih ne obvlada tudi nemškega jezika. Ciril je odkrito povedal, da pač slovnice ne zmore, potem ga vse skupaj zamori in trud je zaman. Tedaj mu ponudi Hribernik odrešilno bilko: »Pridi k meni, te bom že naučil nemščine!«

Ciril, ki še ni prebolel očetove smrti in je bil zaradi tega kar precej prizadet, se je predloga nadvse razveselil. To srečanje s spoštovanim ravnateljem je zanj pomenilo pravo doživetje in olajšanje hkrati. In ko je res prišel na dom ravnatelja Hribernika, mu je le-ta velel napisati trideset slovenskih besed. Svetoval mu je popis predmetov v domači kuhinji, nato pa naj jih s pomočjo slovarja prevede v nemščino. Temu je sledil popis najljubših igrač iz lepe zgodnje mladosti in tako naprej... Po petih obiskih je Ciril

občutil, kot da se mu je odvalil kamen od srca, saj je bil ravnateljev pristop izredno lep, čustven, pristen in stvaren. Dojel je, da tudi nemščina ni nepremagljiva! In neverjetno: do tega jezika je dobil veliko veselje. V štirinajstih dneh se je naučil sto petdeset besed in odprlo se mu je... Hribernik mu je še dejal:»Ko boš obvladal tisoč besed, se boš lahko pogovarjal.« Spet lep napotek.

Tako je Ciril Cesar uspel. Nadaljeval je šolanje in se kasneje vpisal na Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani. Spomin na dobrega učitelja na šoštanjski meščanski šoli pa ni zbledel. Ko je bil v drugem letniku, bilo je leta 1948, je med počitnicami v Mozirju iz hvaležnosti portretiral Franca Hribernika. Kot se danes spominja, je tedaj že dojel akademski realizem in ga v tem stilu zmodeliral.

Sedaj ko ta portret stoji v bronu pred šolo v rodnem Mozirju, je Ciril Cesar toliko bolj srečen. To je njegova zahvala Hriberniku za dobroto, ki mu jo je izkazoval v mladosti! Usoda pa je hotela, da je v Cesarjevem življenju nemščina postala zelo pomembna. In nenazadnje: naš kipar je po Hribernikovi metodi naučil nemškega jezika tudi svojo hčerko.

Aleksander Videčnik

“Za našo generacijo je bila nižja gimnazija v Mozirju prava sreča!”

Ustanovitev nižje gimnazije v Mozirju leta 1945 je za številne učence iz Zgornje Savinjske doline, ki so morali pred tem, v času vojne, prenašati poskuse potujčevanja v nemški šoli, pomenila več kot zgolj še ena šola. Zanje je bila odprto okno v prihodnost.

V nižjo gimnazijo so se takrat vpisali učenci letnikov od 1929 do 1935. Letniki 1929-32 bi morali šolo pravzaprav že končati, toda zaradi spleta zgodovinskih okoliščin so znova sedli v šolske klopi, da bi se za življenje primerno izobrazili.

Od 92 vpisanih je nižjo gimnazijo končalo 54 učencev, ki so kasneje večinoma nadaljevali šolanje na srednjih šolah, precej jih je pridobilo višjo ali visoko izobrazbo, nekaj med njimi pa je doseglo celo magisterij. Tudi doktorja znanosti je dala omenjena generacija.

Kako se takratni učenci mozirske nižje gimnazije spominjajo šole in njenega prvega ravnatelja Franca Hribernika?

JOŽICA: Spominjam se, da sem šla h gospodu Hriberniku na dom in ga prosila za vpis v šolo, saj takoj po vojni te zadeve še niso bile povsem urejene. Hribernik je učil že mojega očeta, poznal me je in mi dejal, da z vpisom ne bo težav. In res je bilo tako.

Vsakodnevno pot v šolo po makadamski cesti iz Nizke do Mozirja sem premagovala s kolcsom. Paziti sem se morala predvsem vprežnih vozil, saj avtomobilov takrat skoraj ni bilo. Pozno jeseni smo hodili v šolo peš in takrat sem bila zelo vesela, če nam je ustavil Drago, ki je vozil tovornjak. Pozimi pa sem stanovala pri stricu v Mozirju.

V šoli sem bila v zlati sredini. Sprva je bilo hudo, saj nismo znali pisati slovensko. Dobro se spominjam, da je bil naš prvi spis z naslovom Zasijala nam je zlata svoboda, ki smo ga pisali pri učitelju slovenščine, Franju Vajdu, po njegovi popravi bolj rdeč kot črn, saj smo vse šumnike pisali po nemško.

Učitelje v nižji gimnaziji smo spoštovali. Imeli so navade profesorjev iz stare Jugoslavije, kar je bila bistvena razlika v primerjavi z nemškimi učitelji, ki so nas učili med vojno, če so seveda to sploh bili učitelji.

MARICA: Za našo generacijo je bila nižja gimnazija v Mozirju res prava sreča. Sama sem končala šolo že med okupacijo, vendar sem morala potem narediti izpit iz slovenščine. Hoditi v šolo je bilo pravo veselje, čeprav sem morala vsak dan prehoditi ali prekollesariti osem kilometrov. S sošolko sva po poti s Pobrežij v Mozirje neštetokrat ponovili snov in včasih tudi povsem mokri prišli v šolo. Za malico sem običajno od doma prinesla kos kruha in jabolko. Ko sem se vrnila domov, me je čakalo delo na kmetiji, zvečer pa učenje in naloge.

Glede učiteljev moram reči, da jih imam vse v najlepšem spominu. Najbolj mi je bila všeč pisava Ivc Kramaršič, zato sem jo skušala v čimvečji meri posnemati.

Zanimivo, da se pri pouku in pri druženju sploh ni poznalo, da nismo vsi en letnik. Bili smo prijatelji, lahko bi rekla, da je bil naš odnos celo družinski. Ni bilo ločevanja: ta je od trgovca, ta je s kmetov, ta pa iz preproste družine ... Menim, da je bilo takrat prijateljstva, tistega pristnega prijateljstva, več, kot ga je danes.

POLDE: Moji spomini na šolo so podobni kot vajini, saj so bile okoliščine, v katerih smo živeli, podobne. Razlike med bolj in manj premožnimi so bile takoj po vojni zelo majhne. Kdor je kaj imel, je imel od prej, kupiti se ni dalo.

Kar se tiče prijateljstva, se strinjam, da smo se dobro razumeli, kar pa ne pomeni, da se nismo kdaj tudi stepli, ha, ha.

Moja pot v šolo z Brezja ne glede na lepo ali slabo vreme je bila izključno peš, saj kolesa doma nismo imeli. Hrana je bila skromna, toda to spet ni zgolj moja izkušnja, ampak še marsikoga med vami.

Ko zdaj ocenjujem, kaj je za nas pomenila nižja gimnazija, sem prepričan, da brez nje ne bi imeli prave podlage za naprej. Zelo slovesno je izgledal sprejemni izpit in potem mala matura, saj smo bili mi prvi, ki smo jo opravljali, zato smo bili še posebej ponosni.

Nižja gimnazija nam je dala osnovo za napredovanje v srednjo šolo.

Po mojem mnenju naša generacija sploh ni bila slaba. To potrjuje dejstvo, da nas je veliko uspelo dobiti zelo solidna delovna mesta.

KAREL: Ker sem bil doma iz Mozirja, nisem imel problemov s potjo v šolo. Zato se bom skušal bolj osredotočiti na naše probleme na začetku šolanja. Mi smo namreč, kot ste že omenili, začeli osnovno šolanje v stari Jugoslaviji, nato smo bili med vojno v nemški šoli, toda še pred koncem vojne so prišli partizani. Nemci so se umaknili in šli smo v partizansko šolo. Potem so se umaknili partizani in spet smo šli v nemško šolo. Ta menjava, brez pravega reda, je pomenila, da smo takrat uživali, kasneje pa se nam je maščevalo, saj nismo imeli pravega znanja. Zato smo morali vložiti kar precej naporov, da smo zaostanek nadoknadili.

S sedanje časovne distancc pa lahko ugotovimo, da so praviloma vsi domačini iz Zgornje Savinjske doline, ki so se malce bolj izšolali, šli s trebuhom za kruhom, saj ni bilo možnosti zaposlitve. Šli smo v svet in tako nismo mogli toliko prispevati k razvoju doline, kot bi lahko, če bi ostali tu. Sicer se nekateri vračamo, toda to je relativno pozno.

IVAN: Dovolite mi, da se vrnem v leto 1945, ko je bila v Mozirju le nekaj mesecev po koncu vojne ustanovljena nižja gimnazija. Očitno so si nekateri zanesenjaki že pred tem prizadevali za to šolo. Med njimi je bil gotovo Franc Hribernik, ki je v času okupacije živel v Mozirju, pa Franjo Vajd, ki je tudi stanoval tukaj. Ker se želimo Hriberniku simbolično oddolžiti za njegove zasluge, smo se odločili, da mu postavimo doprski kip. Sicer pa so bili vsi učitelji na mozirski šoli zelo dobri – precej so nas naučili. Ko smo podeželski otroci prišli v mesto, po znanju nismo zaostajali za našimi mestnimi vrstniki in smo lahko z njimi enakovredno napredovali.

KAREL: Morda ni odveč poudariti, da je pobudo za postavitev kipa Francu Hriberniku dala prva generacija mozirske nižje gimnazije. Čutili smo potrebo, da to storimo ob naši 50. obletnici zaključka šole.

Takratni odnosi med pedagogi in učenci v primerjavi z današnjimi?

JOŽICA: Žal je danes menda tako, da učenci postavljajo pogoje učiteljem. Sedaj učenec ve, kakšno oceno dobi, medtem ko je takrat učitelj skrival oceno in le iz premikanja svinčnika smo lahko skleпали, kakšna je bila. Vsekakor smo učitelje zelo spoštovali.

KAREL: In tudi ubogali smo jih. Res smo učenci kdaj pa kdaj tudi nagajali drug drugemu, toda učitelji so bili strogi. V dolino so prišli od drugod, saj pri nas tovrstnega kadra ni bilo.

MARICA: Samo Delejeva je bila iz Mozirja, vsi ostali so prišli od drugod.

JOŽICA: Za ruščino, ki je bila takrat obvezna, smo imeli učitelja Redjka, ki je bil ruski ubežnik. Živel je na Rečici, po izobrazbi pa je bil elektrikar.

IVAN: Ko govorimo o strogosti učiteljev, sem se spomnil pripetljaja, ko sem vrgel sošolcu, ki je sedel v prvi klopi, kovance v glavo. Kajpak je začel jokati, učitelj Hribernik pa je vprašal: "Kdo je vrgel?" "Jaz," odgovorim. "Zupan, pridi sem!" Pridem do njega: foc! "Marš v klop!" In je bila zadeva zaključna.

KAREL: Spominjam se tudi prostorske stiske, ki nas je spremljala. Pouk je potekal dopoldan in popoldan, kar je še dokaz več, da je bila želja po šoli pravzaprav večja kot realne možnosti. Pravih pogojev za šolo resnici na ljubo ni bilo, toda po Hribernikovi zaslugi je zadeva vendarle šla naprej.

IVAN: Prvo leto smo bili gostje v osnovni šoli, ki se je čez dve leti podrla. Tudi na Brdcah smo bili nato v skromnih prostorih, saj je bila nova šola pod Brdcami zgrajena šele leta 1970.

Utrinki izven šolskih klopi, povezani s šolo?

MARICA: Precej smo delali udarniško. Na primer: pogozdovali smo v Lokah in naredili igrišče v Mozirju. To so bile obšolske aktivnosti, za katere nam še na misel ni prišlo, da se jih ne bi udeležili. Delali smo z veseljem.

JOŽICA: Pri pogozdovanju smo bili še posebej pridni, puncam pa je bilo poleg fantov kar prijetno.

KAREL: Kljub mladosti so nekateri med nami že takrat navezali pristne vezi, ki so se nato razvile v pravo ljubezen in kasneje v zakonsko zvezo.

Danes se starši premalo posvečajo svojim otrokom, kako je bilo s tem v času vašega šolanja?

JOŽICA: Moj oče je bil trgovec, mama pa gospodinja. Ko sem prišla domov, mi ni bilo treba delati, saj nismo imeli kmetije. Lahko bi se učila, če bi bila pridna, vendar sem se učila toliko, kolikor sem se. Da bi mi kdo pregledal nalogo, tega ni bilo. Tudi roditeljskih sestankov takrat niso poznali.

No, naloge sem običajno napisala, naučila pa se nisem vedno. Rada sem imela pesmice in profesor Vajd je zelo cenil deklamiranje. Če si se naučil pesmico in jo lepo povedal, si pri njem dobil petico.

Meni starši nikoli niso postavljali pogojev, češ, če se ne boš naučila, ne boš dobila tega in tega. Ko je bilo šolskega leta konec, sem domov prinesla odlično spričevalo in prijatelj je očetu predlagal, naj mi za to kupi kakšno darilo. Pa je rekel oče: "Saj se uči za sebe! To bo njena dota."

MARICA: Starši nam niso mogli prav veliko pomagati, saj niso imeli izobrazbe, govorili pa so nam: "Uči se, da ti bo bolje v življenju, kot je nam!" Tudi mene niso spraševali glede naloge, ampak bolj splošno, kako je bilo v šoli in podobno. Imeli so torej skrb, ostale pomoči pa ni bilo.

POLDE: Moj oče je umrl med vojno, mama je bila brez izobrazbe, zato sem tudi jaz bil brez prave pomoči. Bil sem najmlajši v družini. Trije bratje so padli, dva, ki sta se vrnila, pa sta bila v podobnem položaju. Vsakdo od nas je šel po svoje in naredil, kar je mogel.

IVAN: Dejstvo je, da smo bili glede tega res revni. Prej je bila najbližja meščanska šola v Šoštanju. V stari Jugoslaviji je bil princip tak, da so tisti, ki so šli v šole, v tistem kraju tudi živeli, kar je pomenilo, da so morali imeti stanovanje in hrano. Domov so se vračali le ob dveh velikih praznikih in na počitnice. Tudi pri nas, ki smo šli potem v srednje šole, je bilo približno tako. Toda že med počitnicami smo si morali z delom zaslužiti denar za nadaljnje šolanje.

Franc Hribernik je bil prvi ravnatelj nižje gimnazije v Mozirju, bil pa je tudi velik tržan in zgodovinar. Zato smo se odločili, kar smo žele omenili, da se mu v sklopu letošnjega občinskega praznika simbolično oddolžimo z odkritjem spomenika pri mozirski osnovni šoli.

Spomine na nižjo gimnazijo v Mozirju so lepega poletnega dne obujali Jožica Šumljak, Marica in Polde Dobnik, Karel Kosem in Ivan Zupan. Pogovor je zapisal Franci Kotnik.

Nova osnovna šola Mozirje

Posnetek prvih maturantov Državne nižje gimnazije v Mozirju v šolskem letu 1947/48

Franc Hribernik, šolnik, pisec in kronist

V Mozirju so dobro poznali nekdanjega učitelja v mozirski šoli, poznejšega ravnatelja meščanske šole v Šoštanju in spet ravnatelja prve nižje gimnazije v Mozirju, ki so jo ustanovili po letu 1945. Znan ni bil le zaradi svojih pedagoških vrlin, pač pa tudi zaradi vsestranskega kulturnega delovanja tako v Mozirju kot v Šoštanju. Franc Hribernik je bil rojen leta 1887 v Braslovčah. V Celju je končal štiri razrede gimnazije in se potem vpisal na mariborsko učiteljsko šolo. Že večkrat smo naše bralce seznanjali o generacijah mariborskih učiteljskihnikov, ki so kot učitelji delovali predvsem v narodnobudiljskem duhu. Tak je bil tudi mladi Hribernik, ko je učiteljeval na Medvedovem selu, Blagovni in Tcharjah, v Dobrni, Celju in od leta 1913 v Mozirju.

Ko so leta 1920 v Šoštanju ustanovili meščansko šolo, začetnico srednjega šolstva v Šaleški dolini, je Hribernik postal njen ravnatelj, kar je ostal vse do prihoda Nemcev oziroma začetka okupacije leta 1941. Nemci seveda niso pustili zavednemu Slovincu voditi šole niti učiti. Tako je preživel medvojna leta v Mozirju. Takoj po vojni so na njegovo pobudo in prizadevanje ustanovili nižjo gimnazijo, katere ravnatelj je tudi postal. Leta 1946 se je upokojil in 1965 v Mozirju tudi umrl.

Franc Hribernik ni bil le odlični šolnik, bil je vsestranski prosvetljitelj, saj je ogromno pisal. V Mozirju je prirejal zgodovinske večere, popisoval dogajanja v kraju in okolici; napisal je sedem sestavkov o Mozirju, Šmihelu in okoliških krajih. Ti so ostali v tipkopisu in se sedaj nahajajo v Zgodovinskem arhivu v Celju. Pisal je v ugledne publikacije, npr. v Časopis za zgodovino in narodopisje, Slovenski etnolog in Novo dobo. Njegovo zelo nazorno pisanje o planšarstvu na Mozirskih planinah, splavarstvu in društvenem življenju v Mozirju je še danes dober vir podatkov za raziskave. V času njegovega službovanja v Šoštanju je leta

1930 izdal prvi del orisa preteklosti Šoštanja, nato leta 1932 drugi del, medtem ko je tretji del ostal v tipkopisu. Prav sedaj pripravljajo ponatis njegovih zapisov o Šoštanju.

Ob petdesetletnici meščanske šole v Šoštanju so pred poslopjem, v katerem je delovala, odkrili poprsje Franca Hribernika, delo njegovega učenca, Cirila Cesarja.

Tudi v Mozirju smo se spomnili našega velikega rodoljuba. Pred osnovno šolo smo na pobudo dijakov prve generacije nižje gimnazije odkrili spomenik njenemu prvemu ravnatelju. Učitelju piscu in rodoljubu, Francu Hriberniku, smo se za njegovo nesebično delo oddolžili tudi s spominskim večerom v mozirski knjižnici.

Aleksander Videčnik

Skupina prvih maturantov ob Hribernikovem kipu leta 1998

MATURANTI

1. Ivan Bastl
2. Marica Benda, por. Dobnik
3. Ivan Blekač
4. Franc Celinšek
5. Elizabeta Časl, por. Praznik
6. Konrad Dietner
7. Leopold Dobnik
8. Marija Dolenc, por. Pajtler
9. Stanko Ermenc
10. Franc Firšt
11. Marija Gaber, por. Zajc
12. Jože Glušič
13. Ana Goričar
14. Frančiška Hren, por. Prekošek
15. Ivanka Hriberšek
16. Alojzija Jagodič
17. Majda Jeraj, por. Koren
18. Pavla Jeraj, por. Frunkl
19. Marija Kocjanc, por. Mavrič
20. Drago Kodrič
21. Karl Koscm
22. Albin Krajnc, por. Pogelšek
23. Jože Krajnc
24. Frančiška Krefelj, por. Guček
25. Marjan Kotnik
26. Marija Marolt, por. Ogrin
27. Stanka Marolt, por. Čede
28. Štefanija Matek, por. Štritof
29. Marija Mlinar
30. Matija Nastran
31. Ivan Novak
32. Pavla Petrin, por. Tevž
33. Amalija Poličnik, por. Biščan
34. Amalija Praznik, por. Čakič
35. Romana Praznik, por. Škomarlj
36. Marjan Predovnik

UPRAVITELJI:

37. Andrej Redjko	Franc Hribernik
38. Anton Resnik (Rženičnik)	Anton Aškerc
39. Jožica Senica, por. Purnat	Franjo Vajd
40. Alojz Slapnik	

41. Jože Trogar

UČITELJI:

42. Ana Veber

Edvard Rak

43. Ana Veninšek, por. Jurjevec

Janez Fašalek

44. Ana Vršnak, por. Meh

Iva Kramarič

45. Vida Vezočnik, por. Bukovec

Irma Potočnik

46. Stanislava Vičič, por. Stavrič

47. Janez Vodušek

Antonija Kranjčič

48. Frančiška Vratonar, por. Jelič

Franc Nasi

49. Jožica Vratonar, por. Šumljak

Ljudmila Žigon

50. Ljudmila Vrtačnik, por. Slemenšek

Aleksej Redjko

51. Antonija Zajamšek, por. Bastl

Helena Deleja

52. Rozalija Zaluberšek, por. Žveplan

53. Ivan Zupan

54. Alojz Žunter

Posebej se zahvaljujemo za prizadevno sodelovanje:

Akademskemu kiparju Cirilu Cesarju,
Osnovni šoli Mozirje,
Občini Mozirje in
Zavodu za kulturo Mozirje.

Priveditev so gmotno podprli:

Slaščičarna Polonca, Mozirje; Zgornjesavinjska kmetijska zadruga Mozirje; Trgovsko podjetje Savinja Mozirje; Pckarna Petrovič, Mozirje; Elkroj Mozirje; Mizarstvo Kovač, Ljubija; Rototchnika Firšt, Radegunda; Slikopleskarstvo Gradič, Mozirje; Gradbeno podjetje Franc Mavrič, Mozirje; Franc Florjanc, Mozirje; Območna obrtna zbornica Mozirje; Kovinoplastika Benda, Spodnja Rečica; Tovarna MGA Nazarje; Savinjske novice, Nazarje; Davidov Hram, Prihova; Ultra, Prihova; Vtis, Spodnja Rečica; Občina Nazarje; Občina Šoštanj; Hotel Štorman, Veniše; Vinko Matjaž, Mozirje; Mesarija Bogner, Prihova; Kalin - Zvone Vrunč, Nazarje in Poštna banka Slovenije, Ljubljana.

Vsem iskrena hvala!

